

Psykolognævnets års- beretning 2021

www.psykolognaevnet.dk

Indholdsfortegnelse

Forord.....	3
Psykologers pligt til at medvirke ved psykolognævnets tilsyn.....	5
Håndtering af anmodning om aktindsigt i råmateriale.....	8
Kravene til psykologernes vurderinger -	
Beskrivelser og vurderinger skal holdes adskilt.....	10
Det faglige virke som PPR-psykolog og krav til en pædagogisk psykologisk vurdering (PPV).....	12
Opbevaringspligt i 5 år gælder også pensionerede psykologer.....	15
Tal og figurer.....	18
Alle billeder i beretningen er modelfotos (Note: billeder er ikke medtaget i den handicaptilgængelige version)	

Forord

af formand Sanne Bager

Ved siden af behandlingen af sager har Psykolognævnet i 2021 haft et stærkt øget fokus på at nedbringe sagsbehandlingstiden og færdiggøre flere opgaver, som kan styrke Psykolognævnets tilsyn og behandling af sager i et større omfang og inden for en kortere periode.

Ny udgave af Psykolognævnets vejledende retningslinjer for autoriserede psykologer Psykolognævnet har i 2021 offentliggjort en ny udgave af Psykolognævnets vejledende retningslinjer for autoriserede psykologer 2021. Den nye udgave fastholder meget af den praksis, som allerede var beskrevet i den tidligere version fra 2017. Samtidig indeholder den nye udgave også tilføjelser om emner, som nævnet har haft mulighed for at tage stilling til. For eksempel er der i den nye udgave tilføjet et afsnit om Funktionen som konsulent (4.1.2) og et afsnit om Særligt om optagelser med billede og lyd (5.1.3). Ny udgave af Psykolognævnets retningslinjer for den praktiske uddannelse til autorisation I 2021 har Psykolognævnet også offentliggjort en ny udgave af Psykolognævnets retningslinjer for den praktiske uddannelse til autorisation 2021. Psykolognævnet har igennem arbejdet med den nye udgave forsøgt at samle al information om indholdet af den praktiske uddannelse i ét dokument. Et bilagsdokument til den nye udgave indeholder samlet information om, hvordan man dokumenterer, at man har gennemført den praktiske uddannelse samt definitioner og konkrete eksempler. Psykolognævnets nye udgave af retningslinjerne for den praktiske uddannelse til autorisation trådte i kraft den 1. oktober 2021. Med den nye udgave følger nu også et krav om, at man skal have modtaget supervision af minimum to forskellige supervisorer under den praktiske uddannelse. Kravet om minimum to supervisorer gælder for ansøgere, der påbegynder den praktiske uddannelse den 1. oktober 2021 eller derefter. De nye udgaver af Psykolognævnets retningslinjer kan findes på nævnets hjemmeside. Nye og flere medlemmer og stedfortrædere i Psykolognævnet 2021 blev også året, hvor flere af Psykolognævnets medlemmer og stedfortræderes beskikkelsesperiode udløb ved udgangen af juni måned 2021. Derfor blev der i 2021 sat en proces i gang med at udpege og genudpege medlemmer og stedfortrædere til Psykolognævnet. Samtidig kom der i 2021 en ændring af psykologloven (Fodnote 1), som gav mulighed for at udvide antallet af medlemmer og stedfortrædere i Psykolognævnet. Ændringen betød, at der blev udpeget omkring det dobbelte antal medlemmer og stedfortrædere i forhold til tidligere. Derudover blev der i 2021 også ansat en psykologfaglig konsulent til at bistå Psykolognævnets sekretariat. Ressourcetilførslen er sket for at styrke Psykolognævnets tilsynsopgave og give nævnet mulighed for at kunne behandle flere sager og behandle sagerne hurtigere. Det har allerede affødt, at der er blevet planlagt og afholdt et større antal møder i Psykolognævnet end tidligere, også i anden halvdel af året 2021.

Fodnote 1 - Forslag til Lov om ændring af lov om psykologer m.v., nr. L 147 (Udvidelse af antallet af medlemmer i Psykolognævnet). Ifølge § 2 i lovforslaget træder ændringerne af lov om psykologer m.v. i kraft den 1. juli 2021.

FORORD (FORTSAT)

Forlængelse af perioden for den generelle dispensation grundet COVID-19-situationen Covid-19 og de deraf følgende retningslinjer om minimeret kontakt medførte blandt andet udfordringer i relation til den praktiske uddannelse til autorisation. Psykolognævnet besluttede derfor at give en generel dispensation, som indebar, at psykologer, der tilbyder konfrontationstimer over video eller telefon fra den 9. marts 2020 til den 1. april 2021, kan få alle timerne medregnet til den praktiske uddannelse, så længe der er tale om udredning og intervention i overensstemmelse med Psykolognævnets regler og praksis. I 2021 besluttede Psykolognævnet at forlænge perioden for den generelle dispensation, der blev givet i 2020. Det skete for at imødekomme, at flere af kravene til den praktiske uddannelse generelt var vanskelige at opfylde som følge af de restriktioner, COVID-19 medførte. Den generelle dispensation gælder derfor i perioden fra den 9. marts 2020 til den 3. oktober 2021, dog med visse ændringer fra den 1. april 2021. Få mere at vide om dispensationsmulighederne på Psykolognævnets hjemmeside.

Årsberetningen 2021 Der er i årsberetningen for 2021 fokus på emner, som Psykolognævnet har behandlet i løbet af 2021. Beretningen indeholder artikler om autoriserede psykologers arbejde som konsulent, herunder omfanget af journalføringspligten. Beretningen indeholder også en artikel om autoriserede psykologers pligt til at medvirke ved Psykolognævnets tilsyn, blandt andet pligten til at indsende oplysninger, som nævnet anmoder om til brug for tilsynet. Artiklen beskriver flere sager, hvor nævnet har taget stilling til betydningen af, at autoriserede psykologer ikke svarer nævnet eller indsender de oplysninger, som nævnet har anmodet. Desuden indeholder beretningen en artikel om omfanget af opbevaringspligten i tilfælde, hvor den autoriserede psykolog er gået på pension. Beretningen indeholder også en artikel om autoriserede psykologers behandling af anmodninger om aktindsigt, herunder aktindsigt i råmateriale. Derudover indeholder beretningen en artikel om autoriserede psykologers arbejde med en pædagogisk psykologisk vurdering (PPV) og de krav, der er forbundet med at udarbejde vurderingen, og endelig indeholder beretningen en artikel om kravene til autoriserede psykologer, når de skal vurdere personer i eksempelvis erklæringer eller udtalelser, og betydningen af disse krav for psykologers vurderinger.

Beretningen indeholder artikler om autoriserede psykologers arbejde som konsulent, herunder omfanget af journalføringspligten. Der er også fokus på omfanget af journalføringspligten i tilfælde, hvor autoriserede psykologer er ansat i offentlige myndigheder.

PSYKOLOGERS PLIGT TIL AT MEDVIRKE VED PSYKOLOGNÆVNETS TILSYN

AF ANNE YDE

Autoriserede psykologer er forpligtede til på begæring af Psykolognævnet at afgive alle oplysninger, som nævnet finder er nødvendige for gennemførelse af tilsynet og er forpligtede at medvirke ved nævnets tilsyn efter nævnets nærmere anvisninger (Fodnote 1).

Psykolognævnet har i flere sager i 2021 taget stilling til, hvad det betyder, når autoriserede psykologer ikke svarer nævnet eller indsender de oplysninger, som nævnet anmoder om. Autoriserede psykologers pligter er beskrevet i psykologlovens § 2 b, stk. 1. Der står, at autoriserede psykologer har pligt til at give de oplysninger og i øvrigt medvirke ved Psykolognævnets tilsyn, når nævnet anmoder pågældende psykolog herom. Psykolognævnets behandling af sager om problemstillingen har derfor taget udgangspunkt i denne bestemmelse i psykologloven. Sag 1 – Psykolog B var ca. tre måneder om at svare nævnet. Psykolognævnet havde i denne sag modtaget en henvendelse fra en borger om en autoriseret psykolog A's faglige virke. I forbindelse med nævnets behandling af sagen, blev nævnet gjort bekendt med, at psykolog A havde et forløb hos autoriseret psykolog B. På grund af sagens konkrete oplysninger vurderede nævnet, at det var relevant at bede psykolog B om oplysninger om sin klient (psykolog A). Psykolognævnet anmodede derfor i maj 2021 psykolog B om oplysninger til brug for behandling af tilsynssagen om klientens (psykolog A's) egnethed som autoriseret psykolog. Da Psykolognævnet ikke havde modtaget oplysninger fra psykolog B, rykkede nævnet psykologen for oplysningerne i juni 2021. Nævnet sendte endnu en rykker til psykolog B i august 2021, fordi nævnet stadig ikke havde modtaget oplysningerne. Psykolognævnet modtog de anmodede oplysninger fra psykolog B i september. På baggrund af det konkrete forløb oprettede Psykolognævnet af egen drift en tilsynssag om psykolog B. Det er efter Psykolognævnets opfattelse udtryk for omhu og samvittighedsfuldhed, at en autoriseret psykolog svarer på nævnets henvendelser både af hensyn til den, der har henvendt sig til Psykolognævnet om en autoriseret psykologs faglige virke eller egnethed til udøvelsen af erhvervet, og af hensyn til tilsynets gennemførelse.

Psykologers pligt til at medvirke ved Psykolognævnets tilsyn (fortsat)

Under sagens behandling gav den pågældende psykolog i en telefonsamtale med nævnet udtryk for, at denne ikke havde til hensigt at svare på Psykolognævnets breve.

Psykolognævnet modtog ikke de anmodede oplysninger.

Psykolognævnet udtalte, at den pågældende psykolog ikke havde levet op til sin forpligtelse om at bidrage til sagens oplysning, hvilket var udtryk for manglende omhu og samvittighedsfuldhed. Derudover udtalte nævnet, at når Psykolognævnet under en behandling af en tilsynssag vurderer, at der mangler oplysninger, før nævnet kan træffe en afgørelse, forventes det, at en autoriseret psykolog udviser omhu ved at sende de anmodede oplysninger, som nævnet skal bruge for at kunne gennemføre sit tilsyn.

I den konkrete sag udtalte Psykolognævnet også kritik for andre forhold, heriblandt karakteren af psykologens relation til klienten og kritik af mangelfuld journalføring.

INTET SVAR EFTER YDERLIGERE CA. TO MÅNEDER

På grund af de konkrete oplysninger om psykologens forhold i sagen og psykologens manglende indsendelse af de anmodede oplysninger, vurderede nævnet, at det var nødvendigt at træffe yderligere foranstaltninger. Det skete ud fra nævnets begrundede mistanke om, at psykologen var uegnet til udøvelsen af erhvervet som autoriseret psykolog.

Psykolognævnet rejste derfor af egen drift endnu en tilsynssag om samme psykolog. Psykolognævnet traf afgørelse om at give psykologen et påbud. Påbuddet indebar, at psykologen som led i en kontrolforanstaltning, skulle sende en kopi af sine helbredsjournaler, der handlede om psykologens psykiske forhold. Påbuddet omfattede også, at psykologen skulle afgive oplysninger om, hvorvidt vedkommende havde været i behandling andre steder end de allerede oplyste behandlingssteder. Psykologen fik en frist til at opfylde påbuddet. I afgørelsen blev psykologen også informeret om, at konsekvenserne ved at overtræde Psykolognævnets påbud eller manglende opfyldelse af påbuddet indebar, at Psykolognævnet kunne fratage psykologens autorisation. Psykologen overholdt ikke den givne frist fra Psykolognævnet, og derfor sendte nævnet en rykker med en ny frist til psykologen til at opfylde påbuddet. Psykolognævnet modtog heller ikke efter den seneste frist de oplysninger, som psykologen var blevet påbudt at sende. Derfor traf Psykolognævnet afgørelse om, at psykologen havde overtrådt vilkåret for det givne egnethedspåbud. Nævnet besluttede samtidig at indlede en sag om fratagelse af psykologens autorisation på grund af vedvarende overtrædelse af påbuddet. Sagen, hvor nævnet skal tage stilling til, om psykologen skal fratages sin autorisation, var fortsat under behandling ved udgangen af 2021. Hvordan skal Psykolognævnets praksis tolkes? Praksis viser, at Psykolognævnet som led i tilsynet er opmærksom på, om autoriserede psykologer opfylder deres pligt til at udvise omhu og samvittighedsfuldhed under udøvelsen af deres virksomhed blandt andet ved at medvirke ved Psykolognævnets tilsyn. Det betyder også, at i de tilfælde, hvor autoriserede psykologer ikke opfylder deres pligt, kan nævnet konkret vurdere om, der er grundlag for at rejse en tilsynssag om en autoriseret psykolog (Fodnote 2). Praksis viser, at Psykolognævnet i flere tilfælde i 2021 af egen drift har rejst tilsynssager om autoriserede psykologer, blandt andet fordi de ikke opfyldte deres oplysnings- og medvirkningspligt. Samtidig har Psykolognævnet i flere sager fundet grundlag for at udtale kritik af autoriserede psykologers lange svartider eller manglende svar til Psykolognævnet. Dette både i forhold til svar til brug for en tilsynssag

om psykologen selv eller en sag om en anden autoriseret psykolog. Derudover har Psykolognævnet i en enkelt sag besluttet at yderligere foranstaltninger har været nødvendige for at gennemføre nævnets tilsyn. I Sag 3 betød det, at Psykolognævnet, udover at udtale kritik også, traf afgørelse om et egnethedspåbud, og at nævnet senere indledte en fratagelsessag.

Fodnote 1 - Autoriserede psykologers oplysnings- og medvirkningspligt er beskrevet i psykologlovens § 2 b, stk. 1.

Fodnote 2 - Psykolognævnets kompetence til af egen drift at optage sager til behandling som led i tilsynet, såfremt nævnet finder, at der er tilstrækkelig grundlag for at rejse en tilsynssag er beskrevet i Psykologlovens § 2 a, stk. 3.

Håndtering af anmodning om aktindsigt i råmateriale

af Trine Marie Langberg Pedersen

I 2021 har Psykolognævnet udtalt alvorlig kritik af en autoriseret psykologs håndtering af en aktindsigtsanmodning

Den konkrete sag Psykologen havde i den konkrete sag udfærdiget en psykologisk undersøgelse af en ung, der på undersøgelsestidspunktet var 15 år og anbragt på et opholdssted. Psykologen havde gennem en årrække haft en mundtlig aftale med opholdsstedet om at udfærdige psykologiske undersøgelser af de unge, der var anbragt på stedet. Undersøgelsernes formål var at give et billede af de unges kompetencer med hensyn til kognitive evner, eventuelle tegn på ADHD eller lignende problemstillinger og eventuelle specifikke personlighedsmæssige aspekter til brug for rådgivning af personalet på opholdsstedet. I henhold til aftalen blev psykologen mundtligt bedt om at foretage en sådan undersøgelse af den unge i den konkrete sag. Manglende redegørelser i erklæringen Der var flere mangler i erklæringen om den psykologiske undersøgelse. I erklæringen var der ikke redegjort for opdraget for den undersøgelse, som psykologen var blevet bedt om at foretage. Psykolognævnet udtalte, at en autoriseret psykolog i sin erklæring skal redegøre for det opdrag, psykologen er blevet bedt om at besvare. Nævnet henviste i den forbindelse til Psykolognævnets praksis og afsnit 6.1.6.1 i nævnets vejledende retningslinjer for autoriserede psykologer¹. Nævnet udtalte, at det er vigtigt, at opdraget gengives i sin helhed i erklæringen, så det tydeligt fremgår, hvilken opgave psykologen har fået. I erklæringen var der heller ikke redegjort for, om der havde været samtykke til at foretage den psykologiske undersøgelse. Nævnet udtalte, at når der er tale om psykologfaglig virksomhed uden for sundhedsvæsenet, er det nævnets vurdering, at der altid kræves samtykke fra forældremyndighedsindehavere, hvis der er tale om en væsentlig beslutning vedrørende barnets forhold. Det var nævnets vurdering, at en beslutning om at lade et mindreårigt barn undergå en psykologisk undersøgelse, er en væsentlig beslutning vedrørende barnets forhold, hvortil der kræves samtykke fra barnets forældremyndighedsindehavere. Dette gælder ifølge nævnet uanset barnets alder og modenhed. Derudover var der ikke redegjort for, om erklæringen var blevet gennemgået med den, der var blevet undersøgt, inden erklæringen var blevet sendt til opdragsgiver. Med henvisning til afsnit 6.1.6.9 i nævnets vejledende retningslinjer udtalte Psykolognævnet, at en erklæring skal redegøre for gennemgangen af undersøgelsen, blandt andet hvornår erklæringen er gennemgået med undersøgte, og hvilke rammer gennemgangen blev gennemført under.

Håndtering af anmodning om aktindsigt i råmateriale (fortsat)

Det kan føre til misforståelser og manglende gennemsigtighed, hvis journalen ikke beskriver undersøgelsesforløbet, herunder hvem journalen vedrører, hvad der er talt om, samt hvilke behandlingsstrategier, der er iværksat, og baggrunden herfor. Uden disse oplysninger er journalen ikke brugbar for hverken klienten eller eventuelle fagfæller, der måtte overtage behandlingen, og formålet med journalføringen vil dermed gå tabt.

Håndtering af aktindsigtsanmodning

Psykolognævnet udtalte desuden alvorlig kritik for psykologens håndtering af en anmodning om aktindsigt i skala- og indeksscorer (råmateriale), som psykologen havde modtaget fra en offentlig myndighed. Psykologen havde givet aktindsigt i skalascorerne, men ikke Indeks²scorerne, fordi psykologen var af den opfattelse, at det ville være i strid med ophavsrettighederne at give aktindsigt i indeksscorerne. Psykolognævnet udtalte, at psykologen som autoriseret psykolog har pligt til at videregive oplysninger til en myndighed, der anmoder om det, når det drejer sig om oplysninger, der skal bruges af myndigheden i behandlingen af en sag. Dette fremgår af retssikkerhedsloven. Nævnet lagde i den konkrete sag vægt på, at oplysningerne var til brug for en psykiaters fortsatte behandling af den undersøgte, og at hensynet til dette forhold vejede tungere end en autoriseret psykologs ansvar i forhold til sine ophavsretlige forpligtelser. Nævnet oplyste i den forbindelse, at journaloptegnelserne, inklusiv råmaterialet, er til brug for dels den autoriserede psykolog selv som dokumentation for det faglige virke, og dels klienten, hvis klienten fx ønsker at få nærmere indsigt i psykologens arbejde med den pågældende eller ønsker at fortsætte sit forløb ved en anden fagfælle (Fodnote 2).

Mangelfuld journalføring

Det var desuden Psykolognævnets vurdering, at psykologens journalføring på grund af ovenstående forhold var mangelfuld. Psykologen havde således hverken journalført oplysninger om opdraget for undersøgelsen, om den undersøgte samtykke til undersøgelsen eller om anmodningen om aktindsigt. Nævnet udtalte, at det er vigtigt af hensyn til klientsikkerheden, at den autoriserede psykolog journalfører oplysninger af betydning for undersøgelsen af en klient. Det kan føre til misforståelser og manglende gennemsigtighed, hvis journalen ikke beskriver undersøgelsesforløbet, heriblandt beskriver hvem journalen handler om, hvad der er talt om, og hvilke behandlingsstrategier, der er iværksat og baggrunden for dem. Uden disse oplysninger er journalen ikke brugbar for hverken klienten eller eventuelle fagfæller, der måtte overtage behandlingen. Formålet med journalføringen vil dermed gå tabt. Begrundelse for alvorlig kritik Psykolognævnet udtalte alvorlig kritik ud fra en samlet vurdering af psykologens virke i sagen og anførte, at journalens og undersøgelsens anvendelighed i væsentligt omfang ikke levede op til det, der forventes af autoriserede psykologer, når de udfærdiger psykologiske undersøgelser. Dertil kom det forhold, at psykologen inden for de seneste fem år havde fået alvorlig kritik for nogle af de samme forhold, som nu igen gjorde sig gældende i den konkrete sag (Fodnote 3)

Fodnote 1 - Psykolognævnets vejledende retningslinjer for autoriserede psykologer 2021. Retningslinjerne kan findes på nævnets hjemmeside

Fodnote 2 - Læs mere om journalføringspligten – krav til form og indhold i Psykolognævnets årsberetning 2020.

Fodnote 3 - Læs mere om betydningen af tidligere afgørelser (gentagelsesvirkning) i Psykolognævnets årsberetning 2020.

Krav til psykologers vurderinger – beskrivelser og vurderinger skal holdes adskilt og vurderinger underbygges

af Sisse Bergmann Christiansen

Når en autoriseret psykolog udarbejder en erklæring, fx i forbindelse med en psykologisk undersøgelse, skal der være en skarp adskillelse mellem det beskrivende afsnit og det vurderende afsnit.

Det beskrivende afsnit skal indeholde beskrivelser af fx sagsakter, interviews, observationer og tests, mens afsnittet med vurderinger skal indeholde den autoriserede psykologs vurderinger, der er foretaget på baggrund af beskrivelserne. Den adskillelse er væsentlig for erklæringens læsbarhed, faglighed og anvendelighed. Vurderinger skal være underbyggede. Vurderingerne i en erklæring skal desuden være tilstrækkeligt underbyggede. Det betyder, at det skal være tydeligt, hvilke oplysninger, der danner grundlag for den autoriserede psykologs vurderinger. Det betyder også, at oplysningerne, som danner grundlag for vurderingerne, tydeligt skal fremgå af erklæringen. Psykolognævnets praksis Psykolognævnet har i 2021 behandlet flere sager, hvor nævnet har udtalt kritik af, at de autoriserede psykologer ikke adskilte beskrivelser og vurderinger, og at psykologernes vurderinger ikke var tilstrækkeligt underbyggede. Sag nr. 1 To autoriserede psykologer havde i denne sag sammen udarbejdet en erklæring i forbindelse med en psykologisk udredning af et mindreårigt barn. Psykolognævnet udtalte blandt andet kritik af, at der i erklæringen ikke var en tydelig adskillelse mellem beskrivelserne og psykologernes vurderinger. Det var nævnets vurdering, at man som læser af erklæringen kunne komme i tvivl om, hvornår der var tale om psykologernes egne vurderinger, og hvornår der var tale om psykologernes beskrivelser. Det var også nævnets vurdering, at man som læser af erklæringen generelt fik et indtryk af, at den var skrevet ud fra af den ene forælders perspektiv. Nævnet lagde vægt på, at det efter Psykolognævnets praksis er vigtigt af hensyn til erklæringens læsbarhed og faglighed, at beskrivelser og vurderinger holdes tydeligt adskilt i en erklæring. Nævnet udtalte desuden kritik af, at de relevante baggrundsinformationer for undersøgelsen ikke var refereret tilstrækkeligt i erklæringen. Nævnet lagde vægt på, at det ikke fremgik af erklæringen, fra hvilke sagsakter, informationer om pædagogernes bekymringer for barnet og informationer vedrørende et overfald mod den ene af forældrene, stammede. Nævnet lagde vægt på, at der i en erklæring bør være beskrevet væsentlige oplysninger fra sagsakterne, uanset opdragsgivers kendskab til det forudgående forløb, fordi det tydeligt skal fremgå af erklæringen, hvilke oplysninger, der er inddraget i psykologens vurderinger.

Krav til psykologers vurderinger: beskrivelser og vurderinger skal holdes adskilt og vurderinger underbygges (fortsat)

Derudover lagde nævnet vægt på, at en erklæring skal kunne stå alene som en selvstændig del af oplysningsgrundlaget fx i en myndigheds sag, så det ikke er nødvendigt for en læser af erklæringen at læse i andre sagsakter for at blive bekendt med de oplysninger, der har dannet grundlaget for psykologens undersøgelse. Sag nr. 2 I denne sag havde to autoriserede psykologer sammen udarbejdet en erklæring om en børnesagkyndig helhedsvurdering. Psykolognævnet udtalte blandt andet kritik af, at de autoriserede psykologer i et beskrivende afsnit i erklæringen også foretog vurderinger på baggrund af beskrivelserne. Det var nævnets opfattelse, at der skulle være en skarp adskillelse mellem en autoriseret psykologs beskrivelser af det oplyste og afsnittet med psykologens vurderinger, der er lavet på baggrund af det oplyste. Adskillelsen hjælper en læser af erklæringen, så denne ikke er i tvivl om, hvad der er objektive beskrivelser, og hvad der er en autoriseret psykologs vurdering, lavet på baggrund af beskrivelserne. Nævnet lagde desuden vægt på, at en klar adskillelse mellem beskrivelser og vurderinger, giver en læser mulighed for at danne sig sit eget indtryk på baggrund af det oplyste, inden læseren introduceres til en autoriseret psykologs vurdering på baggrund af det oplyste. Nævnet udtalte også kritik af, at erklæringen manglede væsentlige beskrivelser fra undersøgelsen om de gennemførte strukturerede og ustrukturerede observationer med plejefamilien. Nævnet lagde vægt på, at observationerne med plejefamilien ikke var fyldestgørende beskrevet, fordi der manglede væsentlige beskrivelser fra de gennemførte observationer. Det betød, at psykologernes vurderinger af observationerne ikke fremstod tilstrækkelig underbyggede i erklæringen. Nævnet udtalte "Det er af hensyn til en erklærings anvendelighed vigtigt, at beskrivelser fra observationer, som lægger til grund for vurderinger, fremgår tydeligt. Uden sådanne beskrivelser fremstår en autoriseret psykologs vurderinger ikke tilstrækkeligt underbyggede. Når beskrivelser mangler, vil en læser af erklæringen heller ikke have mulighed for at danne sig sit eget indtryk på baggrund af observationer, forinden læseren introduceres for psykologens vurdering på baggrund af det observerede.

Det er vigtigt, at den autoriserede psykolog holder sine beskrivelser og sine vurderinger adskilt i erklæringen, så en læser ikke er i tvivl om, hvornår psykologen beskriver nogle forhold, og hvornår psykologen foretager sin vurdering heraf (Fodnote 1).

Fodnote 1 - Psykolognævnets vejledende retningslinjer pkt. 6.1.6.5

DET FAGLIGE VIRKE SOM PPR-PSYKOLOG – KRAV TIL PPV'ER

Af Anne Tidemand-Dal

Autoriserede psykologer er efter psykologloven forpligtede til at udvise omhu og uhildethed ved udfærdigelsen af erklæringer, som de afgiver i deres egenskab af autoriserede psykologer (fodnote 1).

Hvad der er en erklæring i psykologlovens forstand fremgår af Psykolognævnets vejledende retningslinjer for autoriserede psykologer (fodnote 2). Heraf fremgår, at en erklæring kan være en pædagogisk psykologisk vurdering (PPV), observationsundersøgelser, statusrapporter, udtalelser, vurderinger m.v. Listen ikke er udtømmende. De grundlæggende formelle krav til en erklæring fremgår af retningslinjernes pkt. 6.1.2. Den autoriserede psykolog skal derudover altid være opmærksom på specifikke krav til det konkrete stykke fagligt virke, som måtte følge af retningslinjer og vejledninger på området eller lovgivningen i øvrigt.

KONKRET SAG

I 2021 udtalte Psykolognævnet i en konkret sag kritik af, at psykologen havde udvist manglende omhu i sit faglige virke som PPR-psykolog i forbindelse med sit arbejde med en erklæring. I sagen havde psykologen til opgave at vurdere, om den socialpædagogiske bistand til en elev skulle fortsætte, ændres eller ophøre efter de gældende regler på området. Psykologen havde på den baggrund udarbejdet en "Udtalelse fra PPR-Psykolog". Psykologen havde overfor nævnet oplyst, at psykologen ikke anså udtalelsen for en erklæring, men alene en "revisitationsudtalelse". Psykolognævnet vurderede, at psykologens "Udtalelse fra PPR-Psykolog" var en erklæring i psykologlovens forstand. Nævnet henviste i den forbindelse til Psykolognævnets vejledende retningslinjer for autoriserede psykologer (Fodnote 3), hvor det fremgår, at "En erklæring er et skriftligt stykke arbejde, hvor en eller flere problemstillinger belyses." Det betød, at erklæringen udover at skulle opfylde de grundlæggende formelle krav til en erklæring også skulle opfylde kravene efter de gældende regler for specialpædagogisk bistand.

Manglende rammer for opgaven

I sagen vurderede Psykolognævnet, at psykologen ikke i fornødent omfang havde tydeliggjort rammerne for udtalelsen. Det fremgik således ikke af udtalelsen, at der var tale om en revurdering, ligesom baggrunden og formålet med udtalelsen ikke fremgik. Nævnet fandt derfor, at rammerne for udtalelsen var uklare. Det fik betydning for psykologens anbefaling, da psykologen ikke havde forholdt sig til, hvilke konkrete tiltag, der aktuelt var sat i gang, og om de skulle fortsætte, ændres eller ophøre.

Undladt væsentlige sagsoplysninger og baggrundsinformation

I udtalelsen havde psykologen undladt at redegøre for væsentlige sagsoplysninger og baggrundsinformation. Psykologen havde således undladt at oplyse, at eleven havde været fraværende i størstedelen af første halvdel af skoleåret på grund af angst/depression og tanker om selvmord og derfor var henvist til Børne- og Ungepsykiatrisk Afdeling (BUA), hvor eleven var i et forløb.

Det faglige virke som PPR-psykolog – krav til PPV'er (fortsat)

Nævnet udtalte, at de forhold, der indgår som grundlag for vurderinger og anbefalinger i en udtalelse, skal kunne læses i selve udtalelsen. Det sikrer, at det er tydeligt, hvad vurderingerne og anbefalingerne er baseret på. Samtidigt sikrer det, at en læser kan danne sig sit eget indtryk ud fra beskrivelserne og først derefter blive introduceret for psykologens vurderinger heraf.

Psykologen havde i sit partshøringssvar oplyst, at der ikke forelå en erklæring fra BUA på tidspunktet for udfærdigelsen af udtalelsen. Det fremgik imidlertid af sagsakterne, at der havde været afholdt et netværksmøde hos BUA, hvor PPR var inviteret, men ikke havde deltaget. Videre havde psykologen ikke oplyst, at eleven var diagnosticeret med ADD/Aspergers, men at BUA fandt diagnosen tvivlsom. Endeligt havde psykologen ikke beskrevet, at hun aldrig havde mødt eller talt med eleven i forbindelse med sit arbejde med udtalelsen, ligesom psykologen ikke havde redegjort for, hvorfor psykologen havde valgt ikke at inddrage eleven i processen, selvom eleven på daværende tidspunkt gik i 9. klasse. Psykolognævnet udtalte, at uden disse oplysninger fremstår udtalelsen overfladisk og uden den fornødne faglige tyngde. Nævnet lagde vægt på, at der i udtalelsen burde være beskrevet væsentlige oplysninger fra sagsakterne. Dette uanset skolens kendskab til det forudgående forløb, da det skal fremgå tydeligt i udtalelsen, hvilke oplysninger der er ligger til grund for vurderingerne. Manglernes betydning for psykologens vurdering i øvrigt Da flere oplysninger ikke var beskrevet i udtalelsen, fremgik det ikke af den, hvilke forhold der var inddraget i psykologens vurdering. Nævnet vurderede derfor, at psykologens vurdering af elevens aktuelle behov for specialpædagogisk bistand ikke fremstod underbygget. I udtalelsen havde psykologen anbefalet, at eleven skulle tildeles støtte i den "overvejende del af undervisningen". Nævnet fandt, at der manglede væsentlige oplysninger i udtalelsens anbefaling. Der var således ikke redegjort for, hvilken periode revurderingen dækkede, hvor mange timer eleven havde brug for, omfanget af den aktuelle indsats eller elevens nuværende støttebehov, ligesom målene for indsatsen ikke fremstod tilstrækkeligt konkrete. I udtalelsen var der heller ikke tilstrækkeligt redegjort for kilderne til de oplysninger, der var inddraget i revurderingen. Nævnet udtalte, at det er vigtigt af hensyn til oplysningernes validitet og troværdighed, at det er angivet, hvorfra oplysningerne stammer. Det forhold, at oplysningerne fremgik af sagsakterne i PPR's journal om eleven, ændrede ikke ved nævnet vurdering. Nævnet udtalte, at de forhold, der indgår som grundlag for vurderinger og anbefalinger i en udtalelse, skal kunne læses i selve udtalelsen. Det sikrer, at det er tydeligt, hvad vurderingerne og anbefalingerne er baseret på. Samtidigt sikrer det, at en læser kan danne sig sit eget indtryk ud fra beskrivelserne og først derefter blive introduceret for psykologens vurderinger heraf. Psykolognævnet udtalte kritik ud fra en samlet vurdering af psykologens virke i sagen og fandt, at udtalelsen ikke levede op til den anvendelighed, der må forventes af autoriserede psykologer, når de udfærdiger erklæringer.

Fodnote 1 – Psykologlovens § 12 (Bekendtgørelse af lov om psykologer m.v., senest bekendtgjort ved LBK nr. 1534 af 1. juli 2021)

Fodnote 2 – Psykolognævnets vejledende retningslinjer for autoriserede psykologer 2021.

Fodnote 3 – Psykolognævnets vejledende retningslinjer for autoriserede psykologer 2021, afsnit 6.1.1 om ”Hvad er en erklæring?”

Fodnote 4 - Bekendtgørelsen om autoriserede psykologers pligt til at føre ordnede optegnelser, nr. 567 af 19. maj 2017

OPBEVARINGSPLIGT I 5 ÅR GÆLDER OGSÅ PENSIONEREDE PSYKOLOGER

af Louise Borup

Autoriserede psykologer har ifølge psykologloven pligt til at føre ordnede optegnelser (journaler) over deres virksomhed og pligt til at opbevare de ordnede optegnelser i mindst 5 år (Fodnote 1).

Det er en autoriseret psykologs ansvar at opbevare sine ordnede optegnelser (journaler) forsvarligt i mindst 5 år regnet fra tidspunktet for den senest foretagne optegnelse. Dette gælder også, når en autoriseret psykolog går på pension (Fodnote 2). Formålet med at føre ordnede optegnelser (journaler) Journaloptegnelserne er dels til brug for den autoriserede psykolog selv, blandt andet til dokumentation for det faglige virke fx i forbindelse med Psykolognævnets tilsyn, og dels til brug for klienten, hvis klienten fx ønsker at få nærmere indsigt i psykologens arbejde med den pågældende eller hvis klienten ønsker at fortsætte sit forløb ved en anden psykolog (Fodnote 3). Kravene til indhold og opbevaring af ordnede optegnelser (journaler) Kravene til, hvad en journal som minimum skal indeholde af oplysninger, er nærmere uddybet i bekendtgørelsen om autoriserede psykologers pligt til at føre ordnede optegnelser (journalbekendtgørelsen) (Fodnote 4). Psykolognævnet har også skrevet om kravene til form og indhold af journaler i Årsberetningen 2020. Det er dog hverken i psykologloven eller journalbekendtgørelsen beskrevet direkte, hvordan en autoriseret psykolog skal forholde sig, når vedkommende går på pension. Psykolognævnet har i 2021 behandlet en sag, hvor nævnet tog stilling til, i hvilket omfanget en autoriseret psykologs havde pligt til at opbevare journaler, efter at psykologen er gået på pension. Sag – pligt til at opbevare journaler i 5 år Psykolognævnet udtalte alvorlig kritik i en konkret sag, hvor psykologen var gået på pension. I sagen havde en klients forsikringsselskab forsøgt at kontakte psykologen for at få indsigt i klientens journal, men forsikringsselskabet modtog ikke noget svar fra psykologen. Psykolognævnet kontaktede på den baggrund psykologen, der oplyste til nævnet, at alle edb-aftaler om opbevaring af journaler var blevet opsagt, og at psykologen derfor ikke længere havde adgang til akterne elektronisk. Psykologen oplyste også, at alle fysiske journaler og akter var makuleret. Ved afgørelsen lagde Psykolognævnet vægt på psykologens oplysninger om, at denne generelt ikke længere var i besiddelse af nogen form for journaler pga. opsigelse af edb-aftaler samt makulering af fysiske akter. Nævnet fandt det særdeles alvorligt og kritisabelt, at psykologen havde slettet og makuleret

samtligte optegnelser. Psykolognævnet lagde afgørende vægt på, at psykologen fortsat var autoriseret psykolog, selvom psykologen var gået på pension. Nævnet udtalte, at det forhold, at psykologen var gået på pension, ikke ændrede på psykologens forpligtelser som autoriseret psykolog. Pligten til at opbevare optegnelser gjaldt derfor stadig efter psykologen var gået på pension. Nævnet bemærkede også, at psykologen ikke havde rettet henvendelse til Psykolognævnet for at fraskrive sig sin autorisation som psykolog i forbindelse med sin pension.

Fodnote 1 – Lov om psykologer m.v., jf. lov²bekendtgørelse nr. 52 af 24. januar 2018, § 14

Fodnote 2 – Bekendtgørelse om autoriserede psykologers pligt til at føre ordnede optegnelser, BEK nr. 567 af 19/05/2017, § 6, stk. 3

Fodnote 3 –) Psykolognævnets vejledende retningslinjer for autoriserede psykologer 2021, side 19, pkt. 5.1.1

Fodnote 4 - Bekendtgørelse om autoriserede psykologers pligt til at føre ordnede optegnelser, BEK nr. 567 af 19/05/2017

DEN AUTORISEREDE PSYKOLOGS VIRKE SOM KONSULENT OG OMFANGET AF JOURNALPLIGTEN

af Anne Tidemand-Dal

Psykolognævnet har ved flere lejligheder haft anledning til at tage stilling til spørgsmålet om journalpligten, når autoriserede psykologer virker som konsulenter i familieretlige sager. Således behandlede Psykolognævnet også emnet i sin årsberetning for 2020.

Journalpligt Psykolognævnet har ved flere lejligheder haft anledning til at tage stilling til spørgsmålet om journalpligten, når autoriserede psykologer virker som konsulenter i familieretlige sager. Således behandlede Psykolognævnet også emnet i sin årsberetning for 2020. Af Psykolognævnets vejledende retningslinjer (Fodnote 1) fremgår, at "Som konsulent bidrager man med sin faglighed til myndigheder eller virksomheder for at øge den sagsansvarliges oplysningsgrundlag for sin beslutning". Den autoriserede psykologs journalpligt fremgår af psykologloven (Fodnote 2) og journalføringsbekendtgørelsen³. Det fremgår af psykologlovens § 14, at autoriserede psykologer skal føre ordnede optegnelser over deres virksomhed. Dette er nærmere udspecificeret i journalføringsbekendtgørelsens § 1, hvor det fremgår, at autoriserede psykologer er forpligtede til at føre ordnede optegnelser for psykologisk rådgivning, undersøgelse og behandling. Konsulentarbejde er som udgangspunkt omfattet af bestemmelsen, idet en konsulent anses for at være en rådgiver inden for et bestemt ekspertiseområde. Nævnets praksis fastslår, at når en autoriseret psykolog i rollen som konsulent foretager skriftlige vurderinger, så er det skriftlige virke omfattet af journalpligten. Hvis en konsulent i en sag alene foretager sit virke mundtligt, er det nævnets opfattelse, at psykologen ikke har journalpligt (Fod-

note 4). Dansk Psykolog Forenings Selskab for Børnesagkyndige har i 2021 henvendt sig til Psykolognævnet vedrørende spørgsmålet om forpligtelser i forbindelse med den autoriserede psykologs virke som konsulent i familieretlige sager. Formanden for nævnet har i et svar til Dansk Psykolog Forenings Selskab for Børnesagkyndige udtalt, at: "Hvis en autoriseret psykolog udfærdiger et notat vedrørende en børnesamtale med henblik på at belyse et barns perspektiv efter reglerne i forældreansvarslovens § 34, er det min opfattelse, at der ikke er journalpligt, så længe psykologen ikke foretager vurderinger og alene refererer samtalen. Det er tillige min opfattelse, at der efter en konkret vurdering ikke er journalpligt af et notat vedrørende en børnesamtale med henblik på at belyse barnets perspektiv efter retsplejelovens § 456 r tillige med den i bestemmelsen anførte vurdering af, om fuldbyrdelsen sker af hensyn til barnet og varetager barnets bedste, så længe psykologen ikke foretager vurderinger derudover."

Den autoriserede psykologs virke som konsulent og omfanget af journalpligten (fortsat)

Rammerne for psykologens rolle som børnesagkyndig ved retten

Nævnet tog i 2021 i en konkret sag stilling til spørgsmålet om rammerne for den autoriserede psykologs virke som konsulent. I sagen deltog en autoriseret psykolog som børnesagkyndig i forbindelse med udlevering af et barn til samvær ved en fogedret. Efter retsplejelovens § 456 r, stk. 5, skal der deltage en børnesagkyndig, hvis fuldbyrdelse af samvær sker ved afhentning af barnet. Det fremgår af bestemmelsen, at den børnesagkyndiges opgave er at foretage en vurdering af, om fuldbyrdelsen sker af hensyn til barnet og varetager barnets bedste til brug for familierettens afgørelse. Det fremgik af psykologens journal, at dommeren umiddelbart før fogedforretningen, havde ringet og bedt psykologen om at udarbejde et notat efter hver fogedforretning, som skulle indeholde en beskrivelse af, hvad der skete under den pågældende fogedforretning samt psykologens indtryk og vurdering. Det var Psykolognævnets opfattelse, at dommeren dermed havde udvidet rammerne for psykologens opgave, som den er beskrevet i retsplejeloven. Kritik af psykologens virke I sagen havde psykologen deltaget ved i alt fire fogedforretninger og udarbejdet et notat efter hver. Nævnet udtalte kritik af psykologens virke ved én af fogedforretningerne, da det fremgik af notatet, at psykologen over for moren havde givet udtryk for, at morens adfærd var grænseoverskridende, upassende og provokerende, og at det var psykologens klare indtryk, at moren modarbejdede, at barnet skulle se sin far. Nævnet fandt, at psykologen herved var gået ud over rammerne for sit opdrag i sagen. Psykologen fremstod dermed ikke neutral eller i stand til at fastholde den professionelle rolle i forhold til morens adfærd. Nævnet fandt, at det derimod godt kunne rummes inden for opdraget, at psykologen bad faren om at vente udenfor for at undgå, at situationen eskalerede og bad de tilstedeværende om at trække sig tilbage af hensyn til barnet, da begge handlinger havde til formål at varetage barnets bedste.

Efter retsplejelovens § 456 r, stk. 5, skal der deltage en børnesagkyndig, hvis fuldbyrdelse af samvær sker ved afhentning af barnet. Det fremgår af bestemmelsen, at den børnesagkyndiges opgave er at foretage en vurdering af, om fuldbyrdelsen sker af hensyn til barnet og varetager barnets bedste til brug for familierettens afgørelse.

Den autoriserede psykologs virke som konsulent og omfanget af journalpligten (fortsat)

Kritik af det skriftlige virke I sagen udtalte Psykolognævnet kritik af to ud af i alt fire notater fra fogedforretningerne. I det ene notat fandt nævnet, at psykologen var gået ud over rammerne for opdraget, da psykologen havde beskrevet, at det var psykologens indtryk, at kommunens sagsbehandler havde et venskabeligt forhold til moren, da denne havde givet moren et kram og virkede til at være på morens side. Nævnet lagde ved vurderingen vægt på, at det ikke var psykologens opgave at vurdere sagsbehandlerens adfærd eller professionalisme, og at vurderingen fremstod irrelevant for belysningen af opdraget. Derimod fandt nævnet, at beskrivelsen af morens og hendes families adfærd under fogedforretningen kunne rummes inden for rammer af opdraget, da dette, efter nævnets opfattelse, var en del af at beskrive stemningen under fogedforretningen, som foregik i morens hjem, og vurderingen af hvordan den påvirkede barnet. I det andet notat fandt nævnet, at psykologen var gået ud over rammerne for sit opdrag, da psykologen noterede, at det undrede psykologen, at der fra moderens side gentagne gange var modstand i forhold til, at barnet skulle på samvær hos farer, når observationerne pegede på, at barnet profiterede af samværet med farer. Nævnet lagde ved vurderingen vægt på, at det ikke var en del af psykologens opdrag at udtale sig om, hvorvidt morens modstand mod udlevering af barnet var velbegrunderet. Nævnet fandt, at psykologen med udtalelsen fremstod unødigt kritisk over for moren, og dermed kunne fremstå partisk til fordel for faren. Psykologens journal Vedrørende psykologens journal bemærkede nævnet, at psykologen alene havde oplyst morens navn og henvist til rettens sagsnummer. En henvisning til sagsnummeret hos den myndighed, der har bedt om arbejdet, er efter nævnets opfattelse ikke tilstrækkeligt til at opfylde kravene til en journals indhold. Nævnet henviste til § 3, nr. 1, i journalføringsbekendtgørelsen, hvorefter en journal, ifølge bestemmelsen, skal indeholde oplysninger om klientens navn, alder og bopæl. Nævnet indskærpede, at psykologens journal fremover skal opfylde kravene i journalføringsbekendtgørelsen. Psykologen havde i et notat vurderet, at morens adfærd var yderst bekymrende og påvirkede barnet. Psykologen havde over for nævnet oplyst, at psykologen havde valgt ikke at foretage en særskilt underretning om sin bekymring for barnet, da kommunens sagsbehandler var til stede under hele fogedforretningen og overværede den bekymrende adfærd og hvordan den påvirkede barnet. Nævnet bemærkede, at psykologen med fordel kunne have inddraget oplysninger om sine faglige overvejelser i relation til underretningspligten i sit journalnotat om fogedforretningen, men nævnet vurderede, at der, i det konkrete tilfælde, ikke var grundlag for at udtalte kritik af psykologens virke i relation til den skærpede underretningspligt. Nævnet bemærkede, at psykologen med fordel kunne have inddraget oplysninger om sine faglige overvejelser i relation til underretningspligten i sit journalnotat om fogedforretningen, men nævnet vurderede, at der, i det konkrete tilfælde, ikke var grundlag for at udtalte kritik af psykologens virke i relation til den skærpede underretningspligt.

Fodnote 1 –) Psykolognævnets vejledende retningslinjer for autoriserede psykologer 2021, afsnit 4.1.2 om "Funktionen som konsulent".

Fodnote 2 – Lovbekendtgørelse nr. 1534 af 1. juli 2021 af lov om psykologer m.v.

Fodnote 3 - Bekendtgørelse nr. 567 af 19. maj 2017 om autoriserede psykologers pligt til at føre ordnede optegnelser.

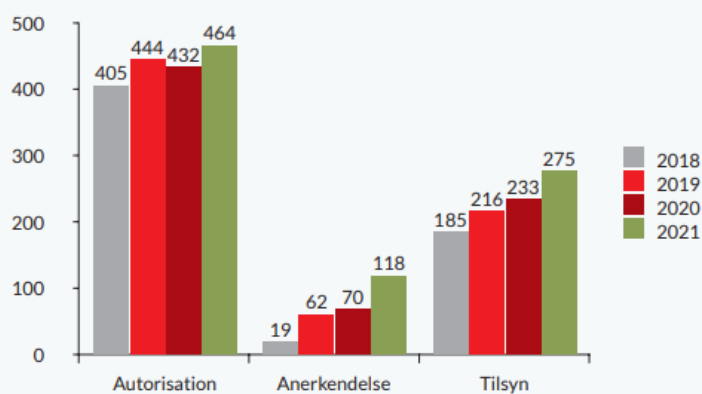
Fodnote 4 - Se Psykolognævnets årsberetning 2020, hvor nævnet i en konkret sag tog stilling til, i hvilket omfang en autoriseret psykolog skal føre journal, når psykologen bistår retten som børnesagkyndig i forbindelse med afholdelse af en børnesamtale.

TAL OG FIGURER

Statistikken er opdateret, og der kan være enkelte justeringer i forhold til nævnets tidligere årsberetninger.

Figur 1

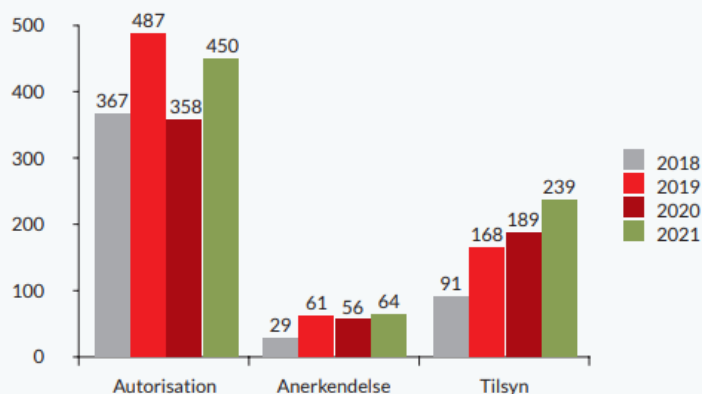
Antal modtagne sager i
Psykolognævnet

Note: I 2018 og 2019 er der 3 sager med sagsemne "Henvendelser". Til modtagne sager anvendes "indkommet dato". Dvs. sagerne regnes med i det år, hvor de er fuldt oplyste. Genoptagne sager regnes med i det år, hvor de er genoptaget.

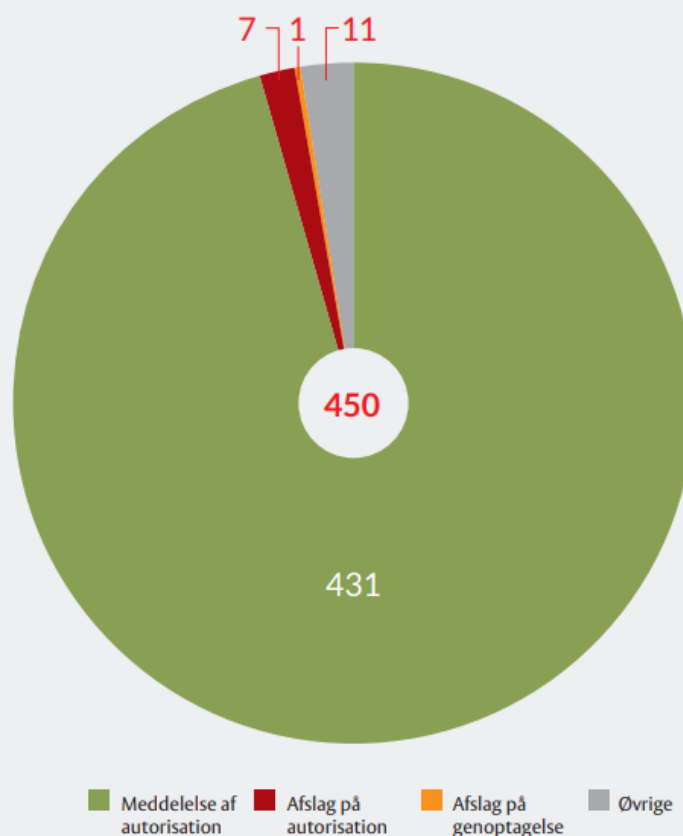
Figur 2

Antal afgjorte sager i
Psykolognævnet

Figur 3

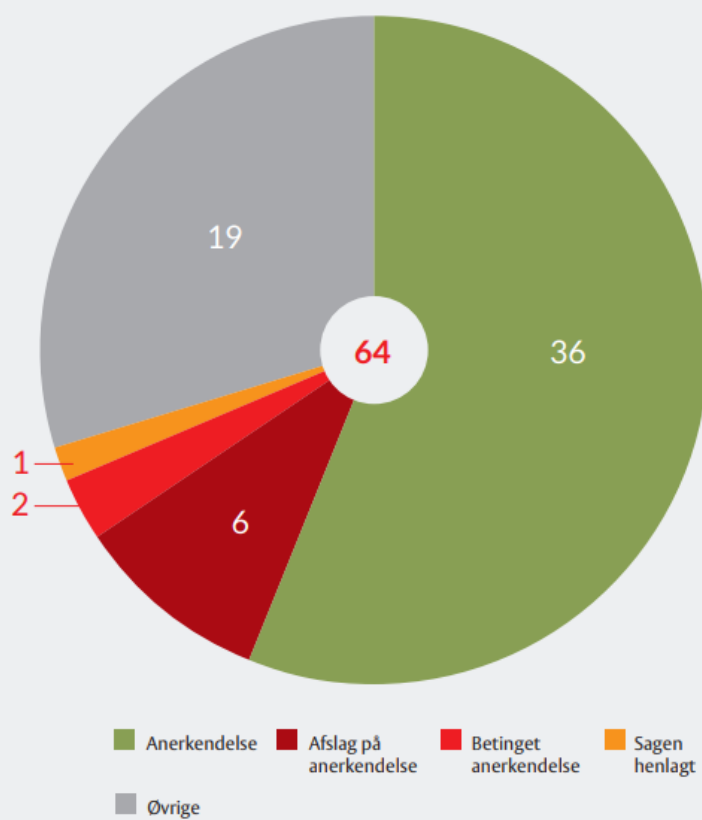
Udfald: Autorisationsager
2021

Note: Af de 11 sager under "Øvrige" i 2021 var ni med særlig lukningsårsag, mens én sag var henlagt/afsluttet af Ankestyrelsen/Psykolognævnet og én var afvist af sekretariatet.

Figur 4

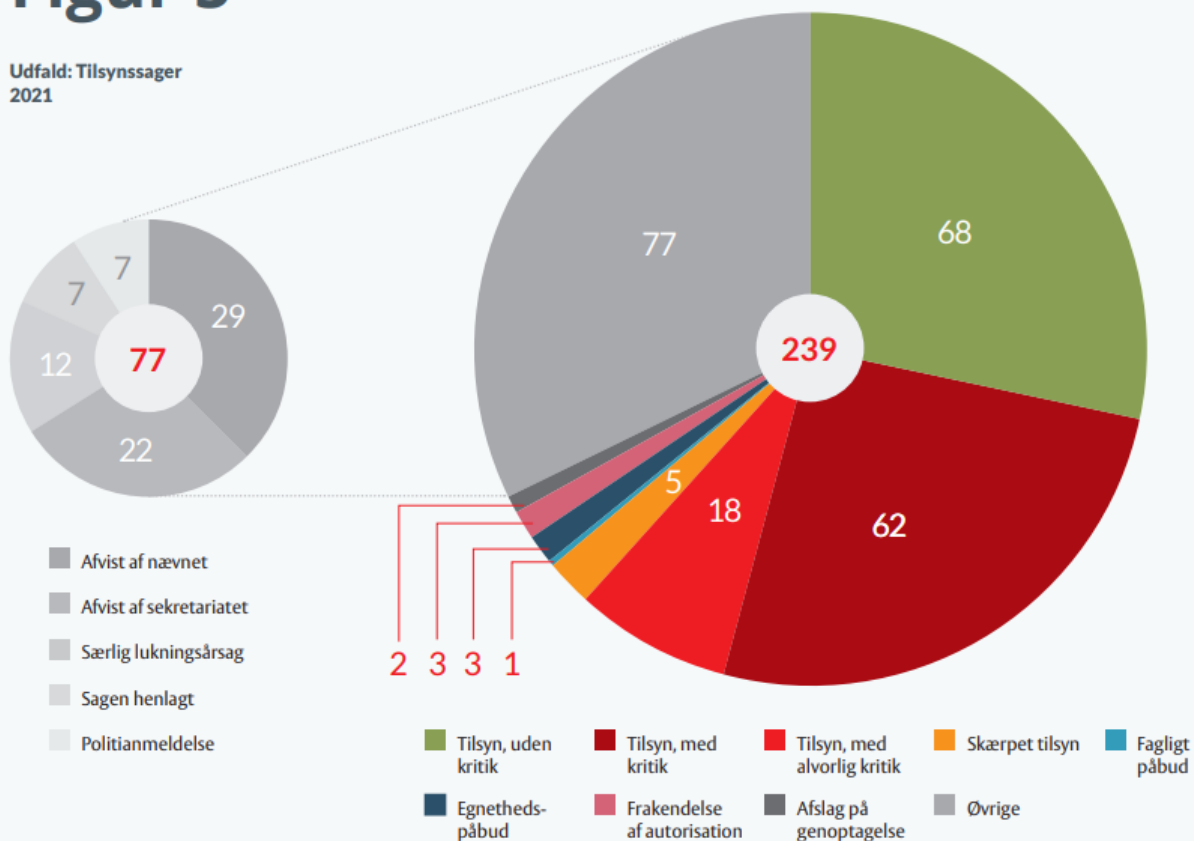
Udfald: Anerkendelsessager
2021

Note: Af de 19 sager under øvrige i 2021 var 12 "Afvist af sekretariatet", mens syv af sagerne var med særlig lukningsårsag.

Figur 5

Udfald: Tilsynssager
2021

Note: Øvrige består i 2021 af følgende sagsudfald: "Afvist af nævnet", "Afvist af sekretariatet", "Særlig lukningsårsag", "Sagen henlagt" og "Politianmeldelse". Se fordeling i diagrammet til venstre.